

bantur lapidari. Derivat etiam pœnam in propriam familiam usque in tertiam et quartam generationem. Et nil crebrius, quam quod filii parentum flagitia luere coguntur. At quid enim monentur parentes sæpe, ut desistant a malis propositis, cum dicitur eis: *Parcite liberis vestris?*

Secundo, culpam etiam in eos derivando partim directe per consilium, jussionem, auxilium, etc. (non enim vult solus perire, sed socios sibi quærit, et veneno suo alios quoque inficit: quemadmodum una ovis scabiosa totum inficit gregem) partim indirecte, per scandalum quod adeo grave damnum est, ut Dominus dicat, melius ei futurum, si appendatur mola asinaria in collo ejus et demergatur in profundum. Hac ratione offendit etiam infideles et hæreticos, qui cum vident vel audiunt perversos Christianorum mores, ipsi in perfidia sua solidantur et a fide magis abhorrent, dicentes: *Si tales sunt Christi discipuli, non dissimilis erit magister.* Et idcirco propter eos blasphemant nomen Dei, ut testatur apostolus, ad Romanos, cap. II.

Tertio, alia damna inferendo, uti contumelias, probra, detractiones, oneribus opprimendo, verberibus mulctando, vel omnino occidendo; propter quod sanguis eorum in cœlum clamat.

IX. Offendit etiam creaturas irracionales. Primo, quia avertit eas a Deo creatore suo, ut serviant ejus hosti et proditori ad ipsius Dei injuriam. Vino titur ad ebrietatem et luxuriam, gladio ad homicidium, opibus ad luxum, vestibibus ad superbiam, ingenio et scientia ad spargendos et tuendos errores, hæreses excogitandas, dolos, injustitias, etc. propter quod omnis creatura ingemiscit et parturit usque adhuc: quia scilicet vanitati, id est, homini vano et peccatori, subjecta est non volens, sed propter eum, qui subjecit eam, ut ait apostolus ad Rom. VIII.

Secundo, quia dissolvit harmoniam mundi: omnia enim serviunt Deo et ad nutum parent, præterquam homo, qui tamen principalis est rota totius horologii hujus mundi, quæ idcirco etiam reliquas impedit et ordinationem Dei pervertit, ita ut sæpe propter peccatores cœlum fiat æneum nec pluatur; modo aperiat cataractas ut pluere non desinat; ut ignis de cœlo cadens terram incendat, terra disrupta vel mons cadens malos obruat, venti domos et silvas sternant, aquæ et maria intumescant, hominesque demergant, bestię hominibus noceant, et quandoque in civitates irruant vel eas obsideant, etc. Hæc tota naturæ perversitas unde provenit nisi a peccatoribus, qui primi esse deberent in faciendis Dei voluntate, modo autem rebelles sunt? Hinc Isa. VI. dicitur: *Erybesce Sidon, ait mare.*

Tertio, quia propter illum sæpe irracionales etiam creaturæ puniuntur. Quid commiserere peccora et jumenta ut quandoque peste absumantur, segetes ut grandine feriantur, etc.? *Hominum peccata luunt.*

X. Offendit etiam animas purgatorii, quia privat eas speratis et debitis sibi a nobis suffragiis, quibus refrigerari possent: quemadmodum enim vir præstans immoderate vivendo morbos sibi concilians, nocet liberis et familiæ totique reipublicæ; sic peccator nocet animabus parentum et fratrum suorum, omniumque eorum, qui in purgatorio detinentur, quia reddit se inutilem ad juvandum illas.

XI. Offendit ipsos etiam damnatos. Primo, quia pœnam eis auget cum vel aliqua peccata committit, ad quæ sibi auctor fuit damnatus aliquis. Sic Lutherani pertinaciter in hæresi persistentes, quotidie adaugent Luthero suo pœnam.

Secundo, quia quo magis crescit multitudo impiorum, eo magis propinquorum, amicorum et complicum. Hanc enim causam vult esse Lyranus, cur epulo petierit mitti ad domos fratrum suorum, ne et ipsi in locum tormentorum suorum venirent: unde videlicet eorum societate acrius torqueretur.

XII. Offendit seipsum et quidem omnium maxime, quia maxime sibi nocet. Ut enim viperam necant proprii fetus, sic peccata auctorem. Unde Ps. X. dicitur: *Qui diligit iniquitatem, odit animam suam:* et angelus, Tob. XII. ait: *Qui faciunt iniquitatem et peccatum, hostes sunt animæ suæ.* Res crudelis est, sibi ipsi mortem inferre; crudelissima, necare animam propriam. Si enim omnes creaturæ in te consurgerent, et quantum possunt, tibi nocerent, non tantum te offendere possent, quantum tu te ipse offendis, cum peccas. Imo nec Deus tantum tibi nocere potest; quia non aliud tibi malum inferre potest, quam malum pœnæ: hoc autem longe minus est peccato. Vere igitur S. Chrysostomus scribit, neminem lædi nisi a seipso: quoniam omne malum, quod extrinsecus advenit, sive ab hostibus, sive ab elementis, sive a Domino, homini cooperatur in bonum, si peccatum absit. Nam cum peccatum abest, Deus adest, et si Deus pro nobis, quis contra nos? ait apost. ad Rom. VIII. At cum quis animam gladio peccati perimit, simul omnia perdit bona, et incidit in foveam omnium malorum. O gladium acutum! Gladium prælongum! Pertingit enim usque ad cœlum, pertingit usque ad oreum, pertingit usque ad fines orbis.

Ex quibus patet, quam merito non angeli tantum vel prælati hodierni evangelii, sed et

omnes auctores dicant de peccatoribus ad Deum: *Vis imus et colligimus ea?* Sed licet hic non permittantur insurgere, simul saltem et semper in peccatorem, permittentur tamen aliquando, cum videlicet audient: *Alligate ea in fasciculos ad comburendum.* Ita enim Sapiens, c. V. testatur: *Pugnabit cum eo orbis terrarum contra insensatos.* Quemadmodum enim lupi et canes rabidi a tota communitate quærentur ad necem, quia omnes invadunt et rabido mordent; sic etiam in peccatores insurget aliquando totus orbis. Vis igitur totum mundum non habere hostem? Desine peccare.

CONCIO VII.

DOCUMENTA.

I. Somnolentia quam noxia. — II. Diaboli astutia. — III. Zelus justitiæ discretus sit. — IV. Dei in cognoscendis malis perspicacia, in expectandis longanimitas, in tolerandis clementia. — V. Discrimen bonorum et malorum.

THEMA.

Nonne bonum semen seminasti in agro tuo?
Math. XIII.

Miramini forsitan, auditores, quod eandem rem variis parabolis sæpius nobis inculcet Dominus. Quod enim docet in hodierno evangelio, est, non omnes, qui in Ecclesia sunt, esse justos ac proinde cœli hæredes futuros, sed alios esse triticum, alios zizania: alios congregandos in horreum Dei, alios alligandos, ad comburendum in gehenna. At hoc idem docuit Dominus in parabola de piscibus bonis et malis in eadem sagena: in parabola de ovibus et hædis in eodem grege: in parabola de sapientibus et fatuis virginibus in eodem nuptiarum comitatu: in parabola de bene et male vestitis in iisdem nuptiis. Ad quid ergo eandem cantilenam toties nobis occinit? Nimirum, auditores, sciebat Dominus stultum illum et perniciosum errorem qui docet omnes esse justos, et quo sibi quisque imaginatur ac persuadet se in Dei gratia esse adeoque certo salvandum, nemo se damnandum putat, cordibus nostris amore proprio cæcatis pertinaciter infixum esse. Quem ut nobis eximat adeoque nos cum timore et tremore salutem nostram operari doceat, dicere vult hæc parabola: *Nemo sibi blandiatur, quod in Ecclesia Dei sit, quasi jam securus de salute.* Sunt in eodem agro triticum et zizania, in eadem sagena boni et mali pisces, in eodem grege oves et hædi,

in eodem comitatu prudentes et fatuæ virgines, in iisdem nuptiis bene et male vestiti. Priores a Deo colligentur, posteriores abjicientur. Deinde, agit nobiscum Dominus, sicut medicus cum ægrotis quibus idem medicamentum sub variis confectionibus propinat, tum ne ejus fastidium capiant, tum ut id quod per unam capere non possunt, capiant per aliam. Ergo, auditores, tametsi interdum eadem doctrina pluribus tropis et figuris vobis inculcatur, nolite ægre accipere, bonum semen verbi divini est, quod seminavit Christus, crebrius licet jactum, et quod ex ipso seminamus nos. Expandite agrum cordis vestri et excipite semen.

I. Discimus, quid mali causet negligentia et somnolentia hominum, maxime prælatorum, dum audiamus diabolum non nisi dormientibus hominibus zizania sevisse. Somnus corporalis sæpe noxius fuit hominibus: Noen enim nudavit, Lothum incestu fœdavit, Sisaram terræ affixit, Madianitas hosti tradidit, Samsonem robore spoliavit et Philisthæis illudendum præbuit, Holofernem capite truncavit, Tobiam stercore hirundinum cæcavit, etc. ut non levi de causâ assuescere a teneris debeamus, priusquam imus cubitum, Deo nos commendare et angelo custodi; ne quid damni malignus hostis nobis dormientibus struere et inferre queat. Verum longe periculosior est somnus spiritualis cum in peccatis obdormimus et sine scrupulo vivimus; tunc enim malus ille sator, nihil non zizaniorum cordibus nostris superseminare potest.

Maxime vero in prælatis et rectoribus perniciosus est hic somnus. His enim, qui vigilantes esse debent, consopitis, quid non moliri in greges eorum malus genius potest? Quando Ninivites post Jonæ prædicationem et suam pœnitentiam ad ingenium redierunt et in pristina scelera relapsi sunt, obsessi sunt a Chaldæis. Durante obsidione rex et optimates confisi in muris et munitionibus suis, convivii et symposiis vacarunt, ut scribit Diodorus Siculus, l. III. atque ita vino somnoque sepulti sunt. Interim Chaldæi Niniven invaserunt et duces occiderunt, populum vero disperserunt. Hinc eorum regem alloquens Nahum, c. III. ait: *Dormitaverunt pastores tui rex Assur. Sepelientur principes tui:* (primo vino, deinde humo,) *Septuaginta vertunt: Consopivi (rex) fortes tuos;* quomodo scilicet Balthasar merc consopivit optimates suos, quos proinde Cyrus eadem nocte oppressit et occidit, Dan. V. Hoc idem certe nos superiore sæculo experti sumus cum adverteret diabolus non paucos Ecclesiæ antistites profundo otio et deliciis, quibus diuturna pax et per eam congestæ divitiæ mate-

riam suppeditabant, sepultos, illis insidiari cœpit, non secus ac carnivoræ aves præpinguia animantia, quæ semianima jacere vident, ad escam sibi obliquis oculis designant: iis vero quæ per pascua currunt et exsultant, appropinquare non audent. Itaque illis consopitis et de suis gregibus nihil sollicitis, venit diabolus vel potius adduxit pessimum illum satorem Lutherum, qui doctrinæ suæ zizaniis Ecclesiæ agrum conspurcavit, et imprimis capita quædam et duces, deinde reliqua membra et populum non difficile in hæresin abripuit. Optimum quidem semen seminarent primo, in Germania Rupertus, Bonifacius, Wilibaldus, Burchardus, Corbinianus, Udalricus, Wolfgangus, etc. sed dormientibus postea pastoribus venit inimicus homo Lutherus, et supereminavit zizania. Inimicus crucis Christi, quam is se abjecturum dixit, ubi a nemine conspici posset, ut alibi diximus. Inimicus indulgentiarum, contra quas debacchatus est e publicis cancellis. Inimicus summi pontificis, quem omnibus calumniis et injuriis prosedit, et draconis, asini, dæmonis figura representavit. Inimicus ss. patrum, quos omnes præ se contempsit dicens, non curare se mille Augustinos, non mille Cyprianos, non mille Ecclesias; indignos illos esse, qui calcei sui corrigiam solvant. Inimicus principum, quos appellabat carnifices, Jesu Christi interfectores, Herodes impios, intolerabiles tyrannos, Turcis multo peiores, lib. de sæcul. potest. contra Ambros. Cathar. Inimicus consiliorum evangelicorum, virtutum præsertim castitatis. Inimicus penitentiae et omnis mortificationis. Sed pergamus.

II. Discimus diaboli astutiam, qui de nocte, hoc est, clanculum et subdole venit, tentationes ingerens, cum quis securus et quietus degit. Ita Judic. XVIII. Danitæ cum venerunt in Lais quærere sibi regionem, miserunt exploratores, qui viderunt populum illum quiescentem et securum habitantem absque timore. Venerunt ergo sexcenti viri et percusserunt eum in ore gladii. Scribit Julius Frontinus, stratagem. l. II. c. XXV. ducem quemdam Carthaginiensium Africanos sibi rebellantes hoc astu decepisse. Plura vini, cuius avidos scivit Africanos, dolia implevit et mandragora (herba soporifera) commiscuit fugiensque in castris suis reliquit. Insecuti mox Africani vinum in castris reperierunt, eoque largiter hausto se totos proluerunt, indeque mox obdormierunt. Hoc explorato rediit dux cum suis et omnes in somno obruncavit. Quid aliud agit diabolus? Implet peccatores dulcedine peccati, ut in ea conquiescant secureque vivant, nihil de morte, nihil de iudicio, nihil de inferno solliciti;

tum adest repente et cum minime existimant, Deo permittente, eos corripit, necatque, vel in tam gravia scelera præcipitat, ut inde vix aut nunquam emergere queant.

Deinde, in medio tritici seminat, quia dæmon et hæreticus in disseminandis suis erroribus semper nititur super aliquo vero, ut super aliquo loco Scripturæ, qui in speciem favere videtur. Unde Iren. l. I. contra Valent. c. I. ait: « Ut facile et ex multitudine lapillorum pretiosorum, qui variis coloribus constant, efficere imaginem regis, aut aliter compositis et contextis efficere imaginem vulpis; ita hæreticus sententias Scripturæ s. quæ imaginem veritatis reddunt, detortas et male intellectas ad representandum effigiem falsitatis et erroris componere solet, ita ut videatur Scriptura asserere, quod nunquam asseruit. » Hoc astu decipit dæmon mediis prædicantibus pseudoevangelicis stultam Lutheranorum plebeculam, dum suas conciones ex meris Scripturæ sententiis pessime applicatis contexit interimque clamant: Verbum Dei, verbum Dei purum et putum est hoc.

Tertio, non in siligine, hordeo aut avena, sed in tritico seminavit zizania; quia optimis quibusque maxime insidiatur dæmon; quale est triticum inter frumenta. Et hinc etiam Luc. XXII. expetivit apostolos *cribrare sicut triticum*, ut expendit ibi S. Hieron. quia cæteris meliores et perfectiores erant. Non enim valde expetivit Scribas et Phariseos cæterosve Judæos, quos utpote carnales facile superare poterat jamque pene devictos habuit. *Absorbebit fluvium*, inquit de eo Dominus, Job, c. XL. *et non mirabitur, et habet fiduciam, quod influat Jordanis in os ejus*. Jordanis aquæ Christi tactu sanctificatæ, viros sanctos et spirituales representant; cæteræ aquæ carnales homines, qui suo apte pondere ad interitum ruunt. Audiamus D. Gregorium, lib. XXXIII. moral. cap. VII. « Antiquus hostis, inquit, hoc pro magno non habet, quod sub jure suæ tyrannidis terrena quærentes tenet. Propheta quippe attestante cognovimus, quia esca ejus electa. Neque enim mirum putat si eos absorbeat, quos superbia erigit, avaritia tabefacit, voluptas dilatat, malitia angustat, ira inflammat, discordia separat, invidia exulcerat, luxuria inquinans necat. Absorbebit ergo fluvium et non mirabitur, quia pro magno non aestimat, cum eos devorat, qui per ipsa vitæ suæ studia deorsum currunt. Sed illos magnopere rapere nititur, quos despectis terrenis studiis jungi jam cælestibus contemplatur. » Quisquis ergo accedit ad servitutem Dei, stet in justitia et præparet animam suam ad tentationem, uti monet Ecclesiasticus, c. II. quia illi

magis impingantur, in quibus major est virtus.

Quarto denique, post jacta loliorum semina abiit, quia ita subdole nocet, ut quæ ipse nobis intulit damna, aliis imputari a nobis velit, non ipsi. Hinc Jobum ad impatientiam et blasphemiam pertracturum; induit personas nuntiorum, qui narrarent Jobo damna illata, ut vult S. Gregorius; neque sibi, sed Sabæis et Chaldæis, igni celesti et turbini damna illa, velut auctoribus attribuit, Job I. ut ita canum instar, in lapidem, hoc est, in innoxios, infigamus dentes; ut inimicos nostros persequamur, non dæmonem, qui eos, velut equos zelus, instigavit ad nocendum, etc.

III. Discimus zelum justitiæ ad tollendos noxios, non qualemcumque sed discretum. Etenim servi zizania deprehensa eradicare cupiverunt, non tamen propria auctoritate, sed cum Domini consilio et imperio. *Vis imus*, inquit, *et colligimus ea?* Cui etiam acquieverunt. Caruit hac zeli discretionem Jonas, cum afflictus est propterea quod pepercerit Deus Ninivitis, nec perdidit eos juxta prædictionem suam. Hinc enim sibi metuens ne propheta vanus et mendax reputaretur, ridereturque ab hominibus, dolere magis propter honoris sui diminutionem, quam lætari propter honorem Dei, qui tunc agebatur, cœpit, Joan. IV. Non ita Michæas, c. II. qui cum certum exitium prædiceret impiis, indoluit, eorumque salutem suo honori præferens dixit: *Utinam non essem vir habens spiritum* (propheticum) *et mendacium potius loquerer*; Hebr. *utinam essem vir vadens spiritu*, id est, mallem dici vir inanis et vertigine agitatus, quam videre eventum prædictionis meæ, exitium populi. Sed non ita Jonas, qui passione actus, uni suæ extimationi intentus erat, uti prodit illis verbis: *Numquid non hoc est verbum meum, cum adhuc essem in terra mea? Propter hæc præoccupavi ut fugerem in Tharsis*; scio enim quia tu Deus clemens et misericors es, etc. Ergo qui indiscreto zelo in vitia invehuntur, suam passionem produunt, et suum potius sensum et honorem, quam Dei voluntatem et honorem quærere convincuntur.

Deinde, nec privata ultione corripiendi peccatores, præsertim inimici: sed magistratui et Deo committenda est vindicta. Intellexit paterfamilias eradicanda zizania sine damno et evulsione tritici: ita etiam difficile est punire velle peccatum seu offensam, et simul amare et servare velle personam offendentem. Hoc prudentibus messoribus committendum vult paterfamilias, qui zizania a tritico separare norunt. Quis tam peritus jaculator est uti Helvetus ille Dellius, qui pomum in capite filii repositum jaculo tangere queat, sine noxa filii? Quis cristam galli gallinacæ, ipso prorsus illæso? Ita pariter velle plectere

offensam, nec tamen lædere offensorem nimis est difficile ei, qui offensus est.

IV. Discimus Dei clementiam et longanimitatem in tolerandis reprobis, necnon perspicaciam ad eosdem cognoscendos. Perspicaciam quidem, quia vidit illum, qui noctu zizania seminavit. Latuit is servos, latuit homines cæteros, quia tunc dormierant. At numquid dormiit Deus, numquid illum nescivit: *Inimicus homo hoc fecit*, inquit. Potest ergo fur, deceptor, impostor homines latere, non Deum.

Clementiam vero, quia semen bonum ipsemet seminavit, zizania vero non ipse eradicavit sed messoribus suo tempore eradicanda dimisit. « Considera (inquit Chrysostomus, hom. XLVIII. in Matth.) ineffabilem Christi misericordiam et quod ad benefaciendum promptus est, a desiderio autem puniendi alienus. Nam quando seminavit, per seipsum id peragit, supplicia vero per alios infert: nam dicam, ait, messoribus: *Alligate ea, etc.* » Idem videntur reges facere, inquit Philo, in libro de Abrahamo, *ad imitationem naturæ divinæ, dum per seipsos gratias porrigunt, penas per alios sanciunt.*

Longanimitatem denique, dum zizania non illico evelli jussit, sed expectavit tempus messis, ut clarius pateret quænam sint zizania, quod triticum et neutri injuria fieret. Sane servi paterfamilias, (qui significant Dei servos, vel secundum Hieronymum angelos) si per ipsos stetit, nequaquam expectassent usque ad tempus, sed inutiles herbas illico exterminassent. Quod enim Ninivitis factum optabat Jonas, quorum judex si fuisset, protinus tulisset sententiam mortis in omnes, etiam post eorum penitentiam, eo quod hanc tulisset Deus ante illam. Verum non ita Deus, qui expectavit eos ad emendationem et postea mutavit sententiam. Quanto igitur clementior Deus hominibus etiam sanctis? Quanto satius confugere ad Dei, quam ad hominum tribunal? Id quod vidit David, qui proposita sibi optione gladii, famis, pestis, pestem elegit, dicens: *Melius est mihi ut incidam in manus Domini (multæ enim misericordiæ ejus sunt) quam in manus hominum*, II. Reg. XXIV.

V. Discimus discrimen malorum et bonorum hominum. Hi enim tritico similes sunt, illi vero zizaniis: unde vulgo reprobos vocare solemus zizania. Sed quia de hoc diximus superius, statuemus nunc ante oculos arborum exemplar. Tales igitur erant Jacob et Esau, duæ quasi plantæ in eodem agro, duo fratres in eodem matris utero, ille bonus, hic malus; ille zizania, hic triticum; ac quemadmodum zizania et triticum impediunt se mutuo, despoliant succu suo et de-

trahunt ad terram, ita Esau et Jacob collidebantur in utero matris, quo significabatur fore eos duorum populorum duces, bonorum et malorum, atque inter perpetuum et implacabile bellum gesturos; siquidem boni reprehendunt malos, mali vexant bonos.

Primo, Esau fuit prior et honoratior apud homines, sed Jacob apud Deum, sic communiter in hoc sæculo reprobi excellunt bonis fortuna, genere, opibus, dignitatibus, et ideo coluntur ab hominibus, præferuntur cæteris, promoventur, amantur: cum interim apud Deum sint inglorii et postremi. Contrarium accidit justis, Esau diligebatur ab Isaac secundum quid, quia comedebat de venatione ejus, Genes. XXV. sed Jacob a Rebecca et Deo (Malach. I.) absolute, quia bonus erat; sic mali diliguntur a mundo, sed ob temporalia tantum commoda, boni vero absolute ab Ecclesia et Deo quia virtuosus.

Secundo, Esau serviit Jacobo, major minori: sic impii licet hic videantur dominari justis, revera tamen serviunt potius, quia sua persecutione, crucibus et tormentis fabricant eis coronas. « Quomodo mali serviunt bonis? (ait S. August. serm. LXXVIII. de temp.) quomodo persecutores martyribus, quomodo limæ vel mallei auro, quomodo molæ serviunt tritico, quomodo panibus coquendis fornalia, ut illi coquantur, illa consumantur, quomodo in fornace aurificis palea servit auro, ubi sine dubio palea consumitur, aurum probatur. »

Tertio, Esau prior egressus est, sed Jacob egredientis plantam manu tenuit: ita impiorum initia prospera sunt et læta, extrema vero luctuosa et funesta. In calcaneo enim et fine vitæ subjiciuntur justis, qui, ut dicitur Sapient. III. *Judicabunt nationes et dominabuntur populis*. Reprobi in planta, id est, fine vitæ tentos se videbunt ligatos peccatorum vinculis, justis vero liberos.

Quarto, Esau erat totus in modum pellis hispidus, Jacob autem lenis seu glaber, Gen. XXV. et XXVII. Ita reproborum mores asperi sunt, duri ac feroces; bonorum vero lenes, humani, mansueti. Ad Esau pertinebat Nabal, qui rogatus a servis David pro comætu, verba dedit aspera: *Quis est David? Et quis est filius Isai? Hodie increverunt servi, qui fugiunt dominos suos, etc.* I. Reg. XXV. Ad Jacob vero mater ejus Rebecca, quæ rogata ut pauxillum aquæ daret ad bibendum de hydria sua, respondit: *Bibe, domine mi, quin et camelis tuis hauriam aquam, donec cuncti bibant*, Genes. XXIV.

Quinto, Esau factus est vir gnarus venandi et homo agricola, Gen. XXV. Hebr. *vir agri*, (q. d.

tantum) Jacob autem *vir simplex habitans in tabernaculis*, i. e. domi suæ se continebat et vitæ quietæ ac culturæ animi sui vacabat, ut ibi Cajetanus notat. Sic impii semper extra se sunt, dum terrenis bonis inhiant et ad animam suam non attendunt. Contra *pii a distractionibus ad mentis secreta se restringunt et ibi quasi in tranquillitatis sinu requiescunt*, ait S. Gregorius, libro V. moral. capite VII. Unde recte Hesiodus dixit: *Melius est esse domi, damnosum vero est foris vagari*.

Sexto, Esau vili lenticula vendidit Jacobo primogenituram, hocque damnum suum initio parvi pendit, sed ad extremum maxime sensit, doluit et fleuit, cum rugitu et clamore, licet irrita pœnitentia. Contra Jacob emit a fratre jus primogenituræ, quod licet primo eidem obfuisse potius quam profuisse videbatur, dum propterea in fratris odium incidit, sensit tamen postea id sibi profuisse, dum Chananeam tenuit, quam Esau ei cesserat abiens in Idumæam, Gen. XXXVI. Ita reprobi jus adoptionis filiorum Dei et cœlestis hæreditatis cum vilissimis bonis et sæpe ex mera libidine ac curiositate (quemadmodum et Esau coctionem rufam mera cupiditate ductus emit, non necessitate, ut qui in divite domo multa meliora habebat) commutant, juxta id Ezechie XIII. *Violabant me ad populum meum propter pugillum hordei et fragmen panis ut interficerent animas*: et Proverb. VI. *Pretium scorti vix est unius panis; mulier autem vir pretiosum animam capit*. Ad hæc damnum hoc, gravissimum licet, rident, et pro nihilo ducunt; ad extremum tamen sentient in articulo mortis (quamvis absque fructu) quam male sibi consulerint. Unde et audi ejulantes, Sapient. V. *Nos insensati, etc.* Vicissim vero pii emunt cœlum ab impiis quodammodo, dum eorum injurias tolerant, dum ipsis benefaciunt, dum pro ipsorum peccatis gemunt seque affligunt, dum eis terrena sua bona cedunt, uti S. Franciscus patri suo secum litiganti, jus paternæ hæreditatis, etc. quod licet eis obesse potiusquam prodesse videatur, proderit tamen in fine, cum emigrandum erit.

Septimo, Esau duxit uxores alienigenas eoque facto parentes suo graviter offendit, Jacob vero duxit uxores de cognatione sua juxta votum parentum. Ita mali malos sibi ad sociare student, ut magis noceant, in quo Deum et Ecclesiam magnopere offendunt. Dicebat Rebecca: *Tædet me vitæ meæ propter filias Heth*, quia scilicet Esau duxerat eas in uxores: simili modo dolet Ecclesia, cum alter alterum seducit. Boni se bonis jungunt et in hoc Deum et Ecclesiam lætificant. Viderit nunc unusquisque utram sequi

partem velit, utri adhærere fratri. Utique qui sapit, Jacobo adhærebit, etc.

CONCIO VIII.

MYSTERIA.

I Quis parabolæ scopus. — II. Quis bonus et quis malus seminator. — III. Qui triticum. Qui zizania. — IV. Quis ager. — V. Qui dormientes. — VI. Qui servi patrifamilias. — VII. Licetne hæreticos occidere. — VIII. Quomodo periculum, ne cum zizaniis eradiceatur triticum. — IX. Quid alligare in fasciculos.

THEMA.

Simile est regnum cœlorum homini, qui seminavit semen in agro suo. Math. XIII.

Finxerunt olim pœtæ (Ovid. libro VI. metamorph.) puellam quamdam nomine Arachnem arte textrina celebrem eo se extulisse, ut cum Pallade dea sapientiæ et inventrice artium in certamen descendere et artificio contendere auderet. Sed cum nonnisi obscurum quemdam cœli arcum pingeret, Pallas vero deos cœlestes pulcherrimo artificio et suis coloribus texeret, Arachne a Pallade radio percussa, mutata est in araneam et pendula in aere relicta, ut telas aranearum texeret ad muscas capiendas. Depingit nobis fabula hæc certamen Luciferi cum Deo. Cum enim ei similis esse contenderet, turpissimam in cœlo telam, peccatum texuit. Unde e cœlo dejectus aerem nunc infestat et laqueis tentationum suarum homines, velut areana telis suis muscas, captat. Hoc idem est, auditores, quod audivimus in hodierno evangelio. Bonus enim sator, qui triticum seminavit, Deus est; malus vero, qui superseminavit zizania, diabolus. Quod nunc expendemus.

I. Quis est scopus hujus parabolæ? Resp. parabolam ostendere primo, Deum non esse mali auctorem, sed diabolum; unde confutantur Calvinus et Lutherus ac Melanchthon, qui peccata etiam Deo velut auctori adscripserunt. Secundo, perpetuum esse bellum et æmulationem diaboli in Christum, ut dum Christus homines bonos facit, faciat ipse malos. Tertio, in Ecclesia semper malos fore inter bonos. Ut ita nemo miretur, si verbum Dei sæpe in terram malam ceciderit, quod paulo ante in alia dicebatur parabola.

II. Quis homo seminator boni seminis, et quis inimicus homo, seminator mali? Resp. ipsomet Christo explicante: *Qui seminavit bonum semen est Filius hominis*. Primo, quidem, cum creavit hominem perfectum. Deinde, et peculiari ratione,

cum in sterilem hunc mundum velut in agrum, rusticano sago naturæ humanæ indutus et lintheo virgineæ carnis præcinctus se dimisit, et agrum hunc sudore, lacrymis et sanguine suo excoluit ac ligone crucis prosœdit. Unde miratur Jeremias, c. XIV. *Quare quasi colonus futurus es in terra? Cui respondetur ex hodierno evangelio; quia venit seminare semen bonum, siquidem ager mundi opera diaboli pene totus repletus erat urticis et zizaniis. Christus eum prosœdit et invertit, dum honorum, opum et voluptatum cupiditates sepelivit, amorem vero contemptus, paupertatis, tribulationum in lucem produxit et hominibus commendavit. Porro inimicus homo, qui seminavit zizania, est diabolus, inquit Dominus. Inimicus quidem Dei quia ab eo detrusus in infernum, Christi quia ab eo judicandus, hominum quia invidet illis sedem et gloriam cœli, a qua ipse excidit. Homo vero dicitur, tum quia hominum ingeniis et desideriis se accommodare solet, cum eos tentat, tum quia hominum opera ad sequendos homines, tamquam suis instrumentis utitur.*

Seminat hic zizania, id est, homines malos, quia ex bonis tales efficit suis consiliis, technis et persuasionibus. Laborat Christus, ut faciat homines triticum, laborat dæmon ut faciat eos zizania.

III. Qui sunt semen bonum seu triticum, qui zizania? Respondet Christus: *Bonum semen hi sunt filii regni, zizania autem filii sunt nequam*. Boni seu filii regni, id est, hæredes cœli, semen bonum et triticum vocantur, quia hic fructus bonos faciunt et creseunt in virtutibus, ut tandem panis mundus et candidus fiant Deo bene placens. Unde S. Ignatius dicebat: *Fruentum Christi sum, dentibus bestiarum molar ut panis mundus inveniar*. Secundo, quia in mundo seminis instar crescere et maturecere, interim tamen multis agitari tempestatibus debent.

Zizania vocantur filii nequam. Primo, quia ut illa succum pene omnem ad se trahunt et suffocant vicinum semen bonum, ita et mali in mundo omnia pene commoda ad se rapiunt, bonisque abstrahunt. Secundo, quia ut zizania variorum colorum flores sunt, qui pueris quidem placent, sed displicent agricolis, quia farinam nigram præbent et inutilem; ita qui honore, vestitu et opibus florent, mundo quidem placent, sed non item Deo. Tertio, quia ut zizania in pabulum brutorum tantum cedunt, sic mali in escam dæmonum: *Mors depascet eos*, et semper in æternum ruminabit. In specie vero tales sunt hæretici secundum Augustinum et alios. Primo, quia post bonum semen, id est, post catholicos pri-